

Десета министерска конференция „Горите на Европа“

Декларацията „Устойчиви гори за устойчиви общества“: Европа задълбочава диалога в горската политика

На 2 и 3 юни в Стокхолм, Швеция, се проведе 10-ата министерска конференция „Горите на Европа“ (FOREST EUROPE) за устойчиво управление на горите в Паневропейския регион. В нея се включиха повече от 130 участници, в т.ч. министри, държавни секретари, политици, изследователи, представители на горския сектор, на международни организации и организации наблюдатели от над 30 държави. България бе представявана от проф. д-р Иван Палигоров – заместник-министър на земеделието и храните, и инж. Долорес Белоречка – началник на отдел „Наука и международни дейности“ в Изпълнителната агенция по горите.

В осем сесии на високо ниво бяха разгледани някои от най-належащите предизвикателства, пред които са изправени европейските гори днес: изменението на климата, загубата на биоразнообразие, горските пожари, недостигът на работна ръка, иновациите, строителството с дървесина, геополитическата готовност и бъдещето на устойчивото управление на горите (УУГ). На министерската конференция за защита на горите в Европа в Хелзинки, Финландия, през 1993 г. с Резолюция Н1 е приета дефиницията за УУГ: „Устойчивото управление на горите означава стопанисване и използ-

Европейският комисар по земеделие Кристоф Хансен

ване на горите и горските земи по начин и с темп, които поддържат тяхното биоразнообразие, производителност, капацитет за възобновяване, жизненост и потенциала им да изпълняват сега и в бъдеще съответните екологични, икономически и социални функции на местно, национално и глобално ниво и които не при-

Участниците в Десетата министерска конференция „Горите на Европа“

чиняват щети на други екосистеми“.

Ангажиментът за продължаване на паневропейското сътрудничество бе демонстриран по време на Десетата министерска конференция с подписването от присъстващите представители на ангажираните се 31 страни на Декларацията на министрите от Стокхолм „Устойчиви гори за устойчиви общества“. От страна на България документът бе подписан от проф. д-р Иван Палигоров. По този начин участниците в Конференцията потвърдиха отново подкрепата си за устойчивото управление на горите и за FOREST EUROPE в ролята ѝ на доброволна паневропейска платформа за диалог и сътрудничество в областта на горската политика.

Европейският комисар по земеделие Кристоф Хансен определи Декларацията на министрите като дългосрочен ангажимент за УУГ в цяла Европа и потвърди подкрепата на Европейската комисия за процеса FOREST EUROPE. Отчитайки нарастващия натиск, пред който са изправени европейските гори, той подчерта необходимостта от активно управление и сътрудничество. Лекторите Ан-Катрин Далк – министър на земеделието на регион Валония, Белгия, и Мартина Енгелхард-Копф – парламентарен държавен секретар на Федералното министерство на храните и земеделието на Германия, подчертаха значението на адаптивното управление на горите, устойчивите общества, привличането на по-младите поколения към професионална ангажираност в горите и на важността да се гарантира, че горите продължават да осигуряват екологични,

Проф. д-р Иван Палигоров, Ан-Катрин Далк и д-р Микеле Боцано подписват Декларацията на министрите от Стокхолм

икономически и социални ползи за бъдещите поколения. Италианският заместник-министър на земеделието Луиджи Д'Ерамо подчерта значението на мониторинга, сертифицирането и трансграничното сътрудничество. Д-р Микеле Боцано от Европейския институт по горите (EFI) напомни на участниците, че критериите и индикаторите за устойчиво управление на горите (C&I) на FOREST EUROPE осигуряват обща рамка за оценка на европейските гори в продължение на десетилетия, и призова за продължаващи инвестиции както в системата за докладване, така и в текущото преразглеждане на C&I. Нееднократно бе отделено внимание на доклада „Състояние на горите на Европа 2025 г.“ и значението му за прегледа на тенденциите в сектора на региона. Изключително внимание бе отделено и на възможностите за използване на дървения материал като строителен. Високопоставени представители на Австрия, Франция, Норвегия, фирми от Швеция, както и Съвета на архитектите на Европа разгледаха темата как строителство с дървен материал може да допринесе за постигането на климатичните цели, иновациите и устойчивото развитие. Други теми акцентираха върху работните места в сектора, биоразнообразието и екосистемите услуги и не на последно място – рисковете от бедствия в горите, наблягайки на важността на бъдещата работа на Паневропейската мрежа за управление на горските рискове FoRISK. Специално внимание бе отделено и на последиците за сектора от войната между Русия и Украйна и необходимостта от активно сътрудничество от страна на подкрепящите процеса FOREST EUROPE. Официално председателството на FOREST EUROPE бе предоставено на Албания, която ще поеме активно ролята си от 1 януари 2027 година. Представяйки приоритетите на Албания за предстоящия четиригодишен период, министърът на околната среда г-н Софян Яупай очерта амбициозна програма, основана на принципите на устойчивото управление на горите, и наблегна на значението на продължаващото сътрудничество в цяла Европа.

Конференцията на министрите за опазване на горите в Европа (MCPFE) започва да се осъществява по

инициатива на Франция и Финландия в Страсбург през 1990 г. и представлява най-високият политически процес за обсъждане на проблемите и предизвикателствата пред горите и горското стопанство в Паневропейския регион. Досега министерски конференции са проведени в Страсбург (1990 г.), Хелзинки (1993 г.), Лисабон (1998 г.), Виена (2003 г.), Варшава (2007 г.), Осло (2011 г.), Мадрид (2015 г.), Братислава (2021 г.) и в Бон (2024 г.). В момента политическият процес се подкрепя от 45 участващи страни – т.нар. Signatories (подписали страни) и Европейския съюз като общност, 14 държави наблюдатели и 49 организации наблюдатели. Чрез приемане на декларации, решения и резолюции на министрите по време на конференциите страни, подписали процеса, потвърждават своята политическа ангажираност на високо ниво за изпълнението им. В рамките на FOREST EUROPE в периодите между министерските конференции ежегодно се организират срещи на експертно ниво, на които представители на подписалите страни заедно с представители на наблюдаващите международни и неправителствени организации получават мандат за вземане на решения относно поетите ангажименти и задачата да подготвят следващите министерски конференции. Редица работни групи и формати с различна насоченост работят в изпълнение на одобрени програми през годините.

След приемането им на Конференцията в Лисабон през 1998 г. C&I служат като обща рамка за мониторинг и докладване на горите в Европа. През годините C&I претърпяха няколко адаптации предвид взаимодействието си с други регионални процеси и с оглед на отговаряне на променящите се условия в глобален контекст. Доброволното докладване на всеки четиригодишен период предполага, че C&I са установени сред подписалите страни.

От създаването си платформата FOREST EUROPE има огромно значение за сътрудничеството и обмена на информация, както и в съвместното изготвяне на различни насоки и препоръки във връзка с УУГ. В тях влизат „Насоки за УУГ“, „Насоки за ново и повторно залесяване“, „Препоръки за политики на Експертната група FOREST EUROPE по адаптиране на горите към изменението на климата“ и много други полез-

Министърът на околната среда на Албания Софян Юпай (вляво) и министърът на селските райони на Швеция Петер Кулгрен

Демонстрация на автономна електрическа многодренова система за управление на дрон за прореждане на гори, разработена от Air Forestry съвместно със Sveaskog

ни за европейската общност проучвания, бележки и редица публикации по наболели проблеми в сферата на горите и горското стопанство. За изготвянето им са взети предвид становищата и опита не само на страните по процеса, но и на неправителствените организации наблюдатели като Европейската асоциация на държавните гори (EUSTAFOR), Конфедерацията на европейските горовладелци (CEPF), Конфедерацията на европейските хартиени индустрии (CEPI), Съюза на европейските лесовъди (UEF), международната организация за сертифициране на горите (PEFC) и редица други. От процеса произлязоха важни програми за сътрудничество в определени направления като Европейската програма за горски генетични ресурси EUFORGEN и Паневропейската мрежа FoRISK.

Паневропейската концепция за устойчиво управление на горите осигурява общ подход за диалог, мониторинг и разработване на политики в цяла Европа.

Концепцията е динамична и развиваща се, като непрекъснато отразява различните изисквания към горите и горските ресурси, балансирайки трите стълба на устойчивостта – екологичен, социален и икономически. Общоприето е, че ако се управляват устойчиво, горите играят незаменима роля в опазването на климата и биоразнообразието. Те защитават почвите и водните ресурси, осигуряват препитание и допринасят за благосъстоянието на селските и градските общности. Европейските гори са многофункционални и предоставят редица екосистемни услуги, включително производството на възобновяеми материали, които могат да заместят алтернативи с по-голям екологичен и въглероден отпечатък, като по този начин допринасят и за климатичната неутралност и цялостната устойчивост.

Конференцията завърши с теренно посещение, на което собствениците на гори, изследователската общност, администрацията и бизнеса показаха как допринасят за изграждането на знания и капацитет, необходими за създаване и управление на устойчиви гори. Практически примери от шведското горско стопанство разкриха как дългосрочните решения, иновациите и сътрудничеството оформят горите на утрешния ден.

**Проф. д-р Иван ПАЛИГОРОВ,
инж. Долорес БЕЛОРЕЧКА
Снимки: Петер РОМБАЙ,
Шопронски университет**